

Oikeusministeriölle

jyrki.jauhiainen@om.fi

markus.tervonen@om.fi

SUOMEN TEOLLISOIKEUDELLINEN YHDISTYS RY:N LAUSUNTO KOSKIEN SELVITYSTÄ OSAKEYHTIÖLAIN MUUTOSTARPEISTA KILPAILUKYKYTEKIJÄNÄ

Suomen teollisoikeudellisen yhdistyksen r.y. (STY) tietoon on tullut Valtioneuvoston kanslian julkaisema Selvitys osakeyhtiölain muutostarpeista kilpailukykytekijänä (Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:39). Hankkeen tarkoituksena on ollut kartoittaa yhtiöoikeudellisen sääntelyn muutostarpeet kilpailukykykynäkökulmasta sekä suhteessa muuttuneeseen toimintaympäristöön.

Selvityksestä käy mm. ilmi, että sen toteuttajat yhdessä oikeusministeriön kanssa ovat arvioineet, että lain kokonaisuudistukselle ei ole välitöntä tarvetta. Selvitystyö jaettiin viiteen painopistealueeseen eli osakeyhtiöiden digitalisointiin, yhtiön toiminnan tarkoituksen täsmentämiseen, muuttuvan työnteon huomioimiseen sääntelyn rakenteissa, osakeyhtiölain tarjoamaan oikeussuojaan sekä sääntelyn yleiseen sujuvoittamiseen.

Osakeyhtiölain toiminnallisuuden parantamista suositellaan lukuisilla säännöstarkistuksilla. Jatkoselvityksen kohteita on myös osoitettu. Eräaseen STY:n intressialueeseen kuuluvaan seikkaan ei ole kuitenkaan katsottu tarvetta puuttua. Tämä koskee ns. **yleistoimialan käyttöä** osakeyhtiötä perustettaessa (s. 219 ss.)

Selvitystä tehneen työryhmän näkemyksen mukaan kysymys on siitä, missä määrin yleistoimialan tulisi olla esteenä tavaramerkin ja toiminimen rekisteröinnille. Työryhmän mukaan yleistoimiala helpottaa erityisesti perheyhtiöiden toimintaa ja päättyy toteamaan, että yleistoimialan rajoittaminen ei ole perusteltua osakeyhtiöoikeuden näkökulmasta.

Tämän takia STY toteaa, ottamatta kantaa muihin osakeyhtiölakia koskeviin ehdotuksiin, että immateriaalioikeudellisesta näkökulmasta on perusteltua puuttua yleistoimialan käyttöön. Kysymys on siis kahden oikeudenalan ristiriidasta johon STY:n mielestä pitää löytää ratkaisu. On selvää, ettei oikeusjärjestys ole eikä tulevaisuudessaakaan tule olemaan täysin ristiriidaton, mutta jos ristiriita on havaittu ja

tunnustettu, se on jollain tavalla ratkaistava. Asiaa ei tule tarkastella vain yhden oikeudenalan näkökulmasta.

Yleistoimialan käyttö on ongelmallinen uusien toiminimiä ja tavaramerkkejä rekisteröitäessä. Kun Patentti- ja rekisterihallitus (PRH) tutkii viran puolesta tavaramerkkihakemuksen mahdolliset ns. suostumuksenvaraiset esteet eli aikaisemmat oikeudet, se ottaa huomioon myös toiminimet. Tavaramerkkilain mukaan tavaramerkkiä ei rekisteröidä, jos se aiheuttaa vaaran, että yleisö sekoittaa sen toisen elinkeinonharjoittajan nimeen, suojattuun toiminimeen tai aputoiminimeen siten, että sekoitettavuuteen voidaan vedota toiminimilain perusteella. PRH:n suorittamassa estetutkimuksessa toiminimiin liittyvä sekaannusvaaran arviointi perustuu kaupparekisteriin merkittyyn toimialaan. PRH:n tulkinnan mukaan yleistoimiala kattaa käytännössä kaikki mahdolliset tavarat ja palvelut sekä toiminnot. Koska merkittävä osa uusien osakeyhtiöiden toiminimirekisteröinneistä sisältää yleistoimialan, on selvää, että ne muodostavat hyvin usein esteen uusille tavaramerkkihakemuksille siitä huolimatta, etteivät tavaramerkin hakija ja toiminimen haltija edes toimi samalla alalla.

PRH:n tulkinta perustuu kahteen seikkaan. Ensimmäkin nykyisen osakeyhtiölain hallituksen esityksen (109/2005 vp s. 44) perusteluissa esitettyyn toteamukseen, että ”toimiala voidaan ilmoittaa niin sanottuna yleistoimialana kattamaan kaikki laillinen liiketoiminta” sekä Martti Castrenin teoksessaan Toiminimi (2008, s. 288) esille tuomaan näkemys, että toiminimen rekisteröinnin kattaessa useampia toimialoja rekisteröinnin kumoaminen estyy, jos toiminimeä on käytetty yhdelläkin rekisteröinnin kattamalla alalla.

Uutta tavaramerkkilakia valmisteltaessa tästä oltiin hyvin tietoisia ja pulma pyrittiin ratkaisemaan mahdollistamalla toiminimen kumoaminen sekä hallinnollisesti että myös osittain. Hallituksen esityksestä tavaramerkkilaksi ja siihen liittyviksi laeiksi (201/2018 vp ”Estetutkimus ja toimialan määrittely” s. 37 ss.) käy ilmi, että käytiin keskustelua myös muista vaihtoehdoista, kuten sen selvittämistä millä toimialalla yritys todella toimii. Selvittäminen katsottiin kuitenkin hankalaksi, joten siitä luovuttiin.

Kumoamisen edellytyksenä on, ettei toiminimeä ole käytetty viimeisen viiden vuoden aikana, joka nykyajan liike-elämässä on epärealistisen pitkä aika. Siksi tarvitaan jo tässä vaiheessa lisäkeinoja.

Edellä esitetyn perusteella STY ehdottaa, että osakeyhtiölakia muutettaessa sen perusteluihin sisällytettäisiin maininta, jossa todetaan, ettei yleistoimialaa tulisi käyttää, koska se aiheuttaa haettaville uusille toiminimille ja tavaramerkeille esteitä.

Jotta lisäksi estettäisiin vastaavia ongelmia aiheuttavan toimialakuvauksen "kaikki laillinen liiketoiminta" käyttö, tulisi myös sen käyttö kieltää. Toiminimirekisteröintiä hakevia tulisi ohjata laatimaan toimialakuvauksensa niin, että ne vastaavat nykyisiä ja tulevia liiketoiminnan tarpeita. Osakeyhtiötä perustettaessa hakijan tulee kyetä määrittelemään, mitä toimintaa yhtiö harjoittaa ja toimialakuvaus on helppo laatia kattavaksi. Toimialakuvausta pystyy myös myöhemmin muuttamaan, mikäli toiminnan alla harjoitettava liiketoiminta muuttuu. Myös kilpailun toimivuuden kannalta on suotavaa, ettei toiminimelle voisi rekisteröidä yleistoimialaa, sillä sen seurauksena kilpailu ja muiden toiminta markkinoilla voivat perusteettomasti rajoittua.

Helsingissä, 13. päivänä joulukuuta 2020

Kunnioittavasti,

SUOMEN TEOLLISOIKEUDELLINEN YHDISTYS R.Y.

FINSKA FÖRENINGEN FÖR INDUSTRIELLT RÄTTSSKYDD R.F.

Minna Aalto-Setälä

Puheenjohtaja

Suomen teollisoikeudellinen yhdistys r.y. (ruotsiksi Finska föreningen för industriellt rättsskydd r.f.) on 1931 perustettu patentti-, hyödyllisyysmalli-, tavaramerkki-, mallioikeus- ja markkinointijuridiikka-alan ammattilaisten yhdistys. Yhdistyksessä on yli 500 henkilö- ja yhteisöjäsentä. Yhdistyksen tarkoituksena on muun muassa edistää immateriaalioikeuksiin liittyvien hyvien käytäntöjen ja lainsäädännön kehitystä.